

Текст за семинарно занятие в учебен курс
„Съвременни Политически Теории”
Февруари-Юни 2024

Ален МЕНК

НОВОТО СРЕДНОВЕКОВИЕ

- @ Вярвахме, че Светът върви в ПРАВИЛНА посока, стр. 731
- @ Сега сме в свят без център: живеем в Ера на НЕЯСНОТА, 732
- @ Европа вече е само ОБЕКТ на Историята, вместо субект, 736

- @ Триумф на „зоните на ЗДРАЧА”, на „СИВИТЕ зони”, 737
 - @ МАФИЯ и мафиотизиране – на три равнища, 740
 - @ КОРУПЦИЯ и икономическа ДЖУНГЛА, 741
 - @ Изключване от обществото – ОТХВЪРЛЕНИТЕ, 743
- @ ПРЕСТЪПНОСТТА се превръща в НАЧИН НА ЖИВОТ, 747

- @ Общественият РАЗУМ падна на най-ниско стъпало, 748
 - @ Психоза от НЕСИГУРНОСТ, 749
 - @ СТРАХ и идеята за ОБЕДИНЕНА Европа, 751
 - @ В търсене на РЕД и стабилност, 752

Извадката е от:

Мирчев, Михаил. *Текстове 2. Покана за социология*.
Изд. „М-8-М”, С., 2011, с. 731-754.

Alain Minc – инженер,
финансист-администратор,
бизнес-мениджър, и ... политолог.
Обявен е за един от блестящите
публицисти на Франция
в края на XX век.

Анализира острите и деликатните проблеми на съвременното,
пише книги, които „притесняват“.

Радетел е на **„активния песимизъм** – като *единствена
морално-оправдана форма на песимизъм*”
в съвременния проблемен свят.

Подобно на Макс Вебер от началото на XX век,
сега той търси отговор:

Съвместими ли са в дългосрочна перспектива
етиката на УБЕЖДЕНИЕТО с етиката на ОТГОВОРНОСТТА –
в процеса на лидерство и регулиране на света
в перспективата на XXI век?

Тази книга е за **обратната страна** в процеса
на **Глобализация** от 90-те на XX век.

Тя е за **„колективната слепота”** след разпадане
на между-държавната система
на социализма (след 1989).

Тя е за **самовнушението**, че се установява **еднополюсен** свят
(атлантико-центричен, с абсолютичен център САЩ).

Докато реално **обратните тенденции**
са изключително силни и може да се окажат **по-силни** –
обратните тенденции
към **безреден и безполюсен** свят,
в който надделява **анархията, сепаратизмът**,
груповият **егоизъм и цинизъм**.

НОВОТО СРЕДНОВЕКОВИЕ¹

Ален Менк

Вярвахме, че Светът върви в ПРАВИЛНА посока

Историческият оптимизъм вече избледнява. Завършва едно над 3-вековно царуване, което проповядваше едновременно ПРОГРЕС и РЕД.²

Ние вярвахме, че нашата цивилизация се развива, защото въпреки погрешните си стъпки, Историята като че ли **вървеше в правилна посока**... Съществуваше **един световен ред**, който в крайна сметка успяваше да **намира равновесие**...

Но... може би е прескочен цял исторически и обществен цикъл и чрез **видима регресия** сега се връщаме към ново Средновековие?

Колкото и да е странно, идеята не е напълно нова – още на времето Николай Бердяев я изповядва:

*„Наричам условно „ново Средновековие”
сриването на легитимния принцип на властта и
на юридическия принцип на монархиите и демокрациите,
и заменянето му с принципа на СИЛАТА,
на жизнената енергия,
на неформалните спонтанни социални съюзи и групи”.*

¹ Източник: Менк, Ален. **Новото средновековие**. УИ „Св. Кл. Охридски”. С., 1996. Стр. 204.
/Alain Minc. *Le Nouveau Moyen Age*. Gallimard, 1993/

² М.М.: Има предвид периода XVII-XX векове. През тях се разгръща **Ренесанса и Просвещението**, после буржоазните революции и разгръщане на индустриалната ера. После бурно развитие на науката и техниката, на урбанизацията, на образованието и здравеопазването. Става рязко динамизиране на производството и всички сфери в живота. Установяват се принципите на личностната индивидуалност и гражданските свободи. После се реализират социалистическите революции и опита да се материализира „**комунистическата утопия**”. После стигаме до ерата на кибернетиката, компютрите и информатиката. Наред с това и до масовото потребление, социалното осигуряване и подпомагане, на „**повдигане равнището на живота**“ на работническите маси (по Ортега-и-Гасет). Става всестранна демократизация на изборите и политиката, на медиите и публичния живот, на културата и изкуството.

Всичко това е **кумулятивен процес на натрупване и разгръщане**, на прескачане в повисши качествени равнища. Целият този период, въпреки трагедиите и апотеозите на разрушителност, живее под **знака на прогреса**, развитието и разгръщането, както и с идеята за **по-съвършен обществен ред**, при който ресурсите по-пълно и по-динамично да произведат богатство и нови възможности. Ключовите думи са **прогрес, демокрация, развитие**.

Днес ... що се отнася до разклащането на законния ред, появата на неясни и нездрави структури, **триумфа на стихийността** – приликите са прекалено много.

Разбира се, не всичко произтича от падането на „комунизма“ (1989-1991 год., всъщност става дума за „социализма“ – М.М.). Но по мащабите на големите сътресения, предизвикани от него, тази ударна вълна няма равна на себе си – може би от времето на разпадането на Римската империя (VI век – М.М.). /с. 7/ ...

Днес вече наистина има **ново Средновековие**:

- (1) отсъствие на **организирани** системи;
- (2) изчезване на всякакъв **център**;
- (3) поява на неопределени и **нетрайни** между-държавни връзки;
- (4) нерешителност, непредвидими обрати, **неяснота**.

Новото Средновековие е:

първо, развитие на „**зоните на ЗДРАЧА**“ („сивите зони“), които се умножават и разрастват **извън обсега на всякаква власт**; от безредието в Русия (през прословутите „*Девяностые годы*“ – М.М.) до бавното и постепенното **разяждане на богатите** (западни – М.М.) общества от мафиите и корупцията;

второ, **отстъпление на разума** като основополагащ принцип в полза на първичните идеологии и предразсъдъци, изчезнали толкова отдавна, а сега се възбуждат;

трето, завръщане на **кризите**, на сътресенията и **спазмите като декор** на нашето всекидневие;

четвърто, все по-малко място за подредена Вселена – по отношение на пространствата и обществата, които стават все **по-непроницаеми** за нашите средства за въздействие, дори и за нашите способности за адекватен анализ;

Въпросите са:

Дали с това ново Средновековие сме в навечерието на един дълъг **исторически период** или сме само в една **кратка фаза** – брутална, но кратка?

Как се отразява все по-впечатляващото **ускоряване на времето** върху едно такова мащабно обществено явление – при условие, че онова, което някога се измерваше с векове, занаяпред ще се измерва най-много с десетилетия...?

/с. 8-9/

По-нататък Менк обобщава, че сега се преживява **сътресение на Историята**, което е толкова съществено и значимо, колкото е било онова от времето на Ренесанса. И затова днес мислещите хора следва да **преразгледат всички свои възгледи** именно в тази светлина, през тази призма. /с. 185/

Сега сме в **свят БЕЗ ЦЕНТЪР**: живеем в **Ера на НЕЯСНОТА**

Дори и в своя апогей **американският империализъм** беше двусмислен. В него имаше и остатъци от едно **демократично месианство**³ – да утвърждава навсякъде

³ М.М.: „**ДЕМОКРАТИЧНО месианство**“ – изнасят „демокрация“, силово налагат на другите своята „демокрация“, легитимират сами себе си като единствена най-най-демокрация, двусмислено те са хем империя и империалисти, хем демократи и либерали. Така те насилва налагат своя идеология и начин на мислене, своя идеен и пропаганден мейнстрийм.

властването на принципите на западната система, на „евро-атлантическите ценности“, на САЩ като пример и месия. Това е по подобие на **йезуитите** от XVII век, които тогава се обявяваха за **носители на божие слово**.

Към това се прибавяше един силен **икономически егоизъм**:

@ да се **отворят световните пазари** за компаниите от САЩ;

@ както и да се извлича **максимална печалба от долара**, като световна валута.

Посоката на техните стратегически интереси беше да се попречи на всеки съперник да се издигне до тяхното равнище. Често пъти тази „**имперска република**“, по думите на френския социолог **Реймон Арон**⁴, се затрудняваше в търсенето на убедителен претекст или на извиняващо алиби... /с. 36-37/

САЩ: ... В тази тяхна демокрация, управлявана от **закона за ЛОБИТАТА**, съотношението на международните сили в крайна сметка намира израз в едни вътрешни етнически рамки⁵: испано-говорящите американци се обявяват в полза на Южна Америка, китайските имигранти – на Китай, японците – и най-вече хилядите посредници – в защита на интересите на тяхната общност.

Това е възлова характеристика на САЩ като световна сила, то е идеологическо оправдание на силовите и военните действия на САЩ в глобалните отношения при така нар. „Нов световен ред“, особено от 90-те насам. Апогей в това мислене и световно действие САЩ постигат чрез политиката си за световен Ковид-19 локдаун и съответно „**глобално зануляване**“ на живота и хората – експериментът бе от 2020-2021, бе предвиден до началото на 2024. Вторият апогей е с войната в Украйна от Февруари 2022, а сега и с войната в Израел-Газа, с войната срещу Йемен. Всичко това на практика се реализира под знамената на идваща и налагана уж „демократия и либерализъм“, уж спазване на „човешките права“, както и вече в съвсем друг смисъл отстояване навсякъде на интересите на САЩ.

Остава дискуссионен въпрос: Доколко **месианството, което се налага чрез сила** и под претенция, че е връх на цивилизацията (по Збигниев Бжежински и Франсис Фукуяма) и това не търпи възражения, е демократично – **дали е либерално**, дали съответства на прокламираната свръх-ценност „толерантност“?

И въпрос: Може ли една наистина либералната демокрация да бъде **месианска, ако се налага силово**? Та нали тя би следвало да се основава на плурализъм и толерантност, на уважение към другите култури и обществени практики, гледни точки и ценности, към различен начин на живот. А това пренесено в полето на политическата структура и властта би следвало да ни води към уважение към принципа на **демократични контравласти** – не само една страна, ако в нея наистина цари демокрация, както и международните отношения, ако и там наистина има взаимно зачитане и демократичност?

Езикова справка: **месианство, месиан-ИЗЪМ** (от др.-евр. машиах – **месия, помазаник**; от лат. Messias). Рел. – **вяра, учение за идване на Спасител** на Земята, като свръхестествено същество – ролята му на освободител е предопределена от Бог; Прен. – **белязано с ирационализъм убеждение и претенция**, и усилие на конкретна личност, етнос, народ, институция, държава, че са **предопределени да изпълнят** важна задача в интерес на други хора, държави, цивилизацията, на човечеството като цяло – да ги спасят, освободят, цивилизоват.

⁴ М.М.: **Reymond Aron** (1905-1983) – френски философ, социолог, политически деец. Един от основоположниците на теорията за **единното индустриално общество**, още и за **край на идеологиите** и за **де-идеологизирано общество**. Повторено по-късно от **Франсис Фукуяма** в „*Краят на историята и последният човек*“, 1992.

⁵ М.М.: Говори за САЩ като страна на **световен синкретизъм** (в см. обединяване на противоположни позиции), доколкото е смесица от най-различни националности-етноси. /с.36/

Можем ли да си представим, че ако в САЩ съществуваше силно про-арабско лоби, войната далеч в Залива, Близкия Изток, щеше да се състои?⁶

Корпоратистката демокрация⁷ обяснява в основни линии неспособността на Съединените щати да решават своите бюджетни проблеми и да преодоляват безпомощността на своята **държава-покровителка** на корпорациите – съществува опасност с течение на времето тя да отслаби способността за международно действие.

Към затруднеността на американците да **степенуват собствените си интереси** се прибавя невероятният парадокс на една световна сцена, на която всеки говори с всеки, всеки привидно си сътрудничи с другите, на която координиращите инстанции се умножават като малки хлебчета, но ... резултатът в крайна сметка е една **колективна безпомощност**.⁸

Оттук се поражда и убеждението, че международната демокрация може да се **приспособява само към бездействието**. Общата говорилня заблуждава наивните. В крайна сметка тя се изразява в предпочитанието всички участници в нея да се задоволят с една илюзия. /с. 39/

ООН: ... Под претекст, че създаваме институции, способни да гарантират нов международен ред, ние сме изградили един **симпатичен, но неефикасен форум**.

Той също изразява основните черти на новото Средновековие:

първо – с една **всемогъща** комуникация, но заедно с това един неизразим риск от **невъзможност** за комуникиране;

второ – има привидност на добра **организираност**, но заедно с това една действителност в хаос и пълна **разруха**;

⁶ М.М.: Нарича **илузия** убеждението, че САЩ като първа военна мощ в Света може да бъде легитимно и **жандарм** навсякъде по Света. /с. 36/

⁷ М.М.: „**КОРПОРАТИСТКА демокрация**“ – това е възлова характеристика на груповата социална основа на демокрацията в САЩ. При **тяхната** корпоративна държава по същество **парламентарната система е заменена от овластеност на корпорациите** и в този см. това е демокрация, управлявана от ЛОБИТА, според силата на лобитата.

Езикова справка: **корпорация** (*лат.* corporatio – обединение) – съюз, дружество; съвкупност от лица, обединени от еднакви съсловни, професионални или делови интереси. Има обособен, **затворен, кастов характер**.

В САЩ е общо название за акционерно дружество – но забележете, че около 2% от акционерите владееят около 80% от акционерния капитал.

⁸ М.М.: „**КОЛЕКТИВНА безпомощност**“ – тя наистина изглежда **парадокс**, доколкото става дума за ядрото на Новия световен ред при Глобализацията след 90-те год. на XX век.

Слабостта идва поради нарушаването на двата от четирите функционални императива на системата на обществото:

(1) **адаптацията** на системата към средата (**A** в модела на Толкът Парсънз) – доколкото тази система вместо да се адаптира **прави обратното, иска бързо и радикално да променя** средата съгласно собствените си интереси и разбирания. Следствието е, че икономиката прегрява, милитаризацията избуява, финансите стават спекулативни, световният капитал става олигархичен и безконтролен;

(2) **съхраняването на образците** (**L** в модела), ценностно-културната и нравствената спойка на населението изпада в **аномия, компрометираща се, деградира** до официална идеология и тотално-действаща пропагандна машина за производство на стотици-милионен „едноизмерен човек“ (по Хърбърт Маркузе).

Така, в логиката на модела на Толкът Парсънз (1951), **обществото от общност деградира към маса**, която живее под нарастващия натиск и тоталитарност на официалните институции, на репресиране чрез закона и органи на властта.

трето – с деклариране на **общочовешки** ценности, но заедно с това **най-брутално** традиционно поведение в най-слабо видими и прикривани райони.

Без енергични лидери и без ефективен механизъм за регулиране, старото съотношение на силите отново влиза в **трите зони** – Америка, Азия, Европа. Те стават все по-самостоятелни, вкл. в отношенията, които установяват и развиват помежду си. /с. 40/

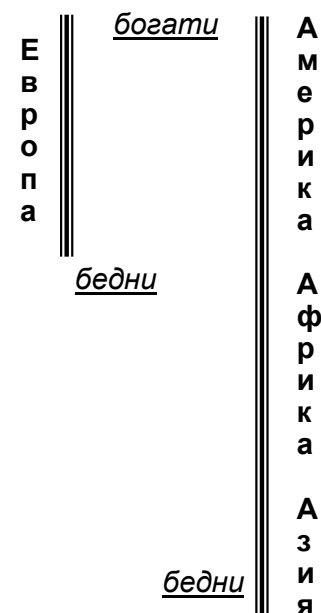
... Нашите **БОГАТИ**, западно-европейците, могат да се сравняват с богатите американци – граждани на САЩ и Канада, докато онези **БЕДНИ** от Източна Европа и Русия като че ли се намират на светлинни години спрямо бедните в Америка – мексиканци, бразилци, аржентинци.

Поради силните ни културни предразсъдъци ние не дооценяваме в истинското му значение този факт. /с. 41/

... **Бруталната либерализация**⁹ в крайна сметка завършва с **ускорен внос на стоки за потребление**, които бившите комунистически сановници (номенклатурата им) купуват с долари, които са натрупвали в предишните десетилетия.

Така или иначе в дългосрочна перспектива най-сериозният недостатък на Европа по отношение на Америка ще бъдат **не относително по-бедните й богати, а по-бедните й бедни!** ... /с.42/

Раздалечаване в гражданската пирамида

КИТАЙ: ... След китайската революция на хоризонта се очертава едно безкомпромисно съперничество с Япония.

Всъщност, Япония е изправена не пред Китай, а пред едно комплексно и по-неуловимо създание – китайската общност. Каква ще бъде алхимията между работещи и бъдещи потребители в континентален Китай, между кадрите и техническите специалисти на диаспората, завръщащи се често пъти от Съединените щати, както и между капиталите, трупани от Хонконг и Тайван?

Със сигурност съществува един **капиталистически хромозом**: китайците го притежават, докато руснаците – не го притежават.

Всеки ден откъм Кантон се подписва **смъртният акт на класическата свободна търговия**. Как се оправдава това по отношение на конкуренти, много по-ефективни от нас, очевидно по-работливи, при това платени 30 пъти по-малко? Освен това, притежаващи същото оборудване като Запада и опиращи се на значителни финансови ресурси?

Къде в тази съвкупност да се търси властта, с която да се преговаря? В Пекин, в Шанхай, в Тайпе, или в Хонконг? В американските университети, в които се подготвя утрешният китайски елит? В западната част на Канада, над която китайската общност като че ли вече е на път да доминира. В Сан Франциско или в Лос Анджелис? /с. 43/ ...

Съединените щати са **все по-китаизирани** – с 50-те процента от докторите на науките, които се оказва, че са азиатци. Така САЩ ще се озоват направо и почти без да

⁹ М.М.: „**БРУТАЛНА либерализация**“! Какво – либерализация, но ... брутална?

Звучи нелогично, но реалистично. Философията ѝ можем да открием у менторите на САЩ политическите мислители и влиятелни Збигниев Бжежински и Хенри Кисинджър, а критиката ѝ чрез фактите от живота са систематично описвани от Ноам Чомски, както и от младата Нейоми Клайн. Това е фундаментален парадокс на Голямата сила (САЩ) в Нов световен ред.

искат в един китайски свят, като по някакъв начин и те по същество ще станат една азиатска сила. /с. 45/

Европа вече е само ОБЕКТ на Историята

... Европа вече представлява **НЕ СУБЕКТ, А ОБЕКТ** на Историята... Америка се интересува от нея само в случай, че на нейна територия настъпят инциденти от световно значение. Но ако **Русия** успее да излезе от сегашния си статут на **безсилна страна** и **се превърне отново в агресивен, дори империалистически участник**, то тогава Западна Европа веднага ще си възвърне значението на ценен и полезен преден пост пред американците срещу Русия. /с. 46/ ...

Така ние вървим към един свят, в който се открояват 3 огромни икономически континента като съвременни заместители на „*икономиките-светове*“ на Фернан Бродел.¹⁰ Останалото са само:

(1) **транзитни зони**; (2) зони на **влияние**; (3) **бедстващи райони**.

Такава за съжаление е съдбата на **Африка**. Жертва на самата себе си, но също и на рухването на комунизма, което ѝ създаде съперници в Източна Европа, които сега са по-привлекателни за западните капитали – колко индустриалци, привлечени до неотдавна от евтината работна ръка в Магреба, вече предпочитат Полша или Бохемия, където при сходно заплащане те разполагат на разстояние един ден път от Франкфурт или от Париж с работна ръка почти по немски модел? /с. 48/ ...

Забравяме ли, че в един **свят, доминиран от икономиката**, както никога досега, **ИКОНОМИЧЕСКОТО БЕЗРЕДИЕ е достигнало безпрецедентна сила**? Кога досега валутната система е била толкова слабо организирана, както днес? ...

20 години след Август 1971 **плаващите курсове**¹¹ изглеждат така, като че ли винаги са съществували. Но това е измамно, защото те са изключение в икономическата история. Никога големите учители по либерална икономика не биха приели подобен абсурд: за Адам Смит и Дейвид Рикардо пазарът предполага **стабилна** валутна единица.

Едва много по-късно, подхранвана от американския идеологически наивитет и от прагматични позиции, изгодни за САЩ, **популистският либерализъм** превърна валутните колебания в алфата и омегата на модерната икономика.

¹⁰ Визира книгата: Бродел, Фернан. Световното време. Изд. „Прозорец“, 2019. Стр. 624. Оригинално издание от 1963 и 1987.

Бродел (1902-1985) е влиятелен френски историк и социален мислител, лидер е на Школа „Анали“ за исторически изследвания след Втората световна война. Работи по фундаментален научен проект „*Цивилизация и капитализъм*“, в периода 1955-1979 год. Акцентира на социално-икономическите фактори в историята.

¹¹ М.М.: **плаващ курс – валутен курс**, който не е строго фиксиран и варира според търсенето и предлагането на дадена валута. Може да не бъде напълно свободен, а да е ограничен в определен диапазон.

Средство за уравнивяване на платежния баланс на дадена държава. Според промените в съотношението между вътрешните и международните цени, сред конюнктурата на капиталовите финансови пазари. Създава **възможност за стабилизиране** на вътрешните цени, но и несигурност поради **спекулативен капиталов** оборот и риск от финансова и политическа зависимост на държавата.

Плаващият курс се въвежда като **изход от валутно-финансовата криза** на западния свят, изострила се до крайност през Август 1971. През Юни 1972 Великобритания го въвежда като с това фактически девалвира лирата с 10%. След 1974 плаващият курс се въвежда повсеместно в западния свят. През 1976 се възприема от МВФ.

Но това, което в случая се **представя за естествен ред** в Света, точно обратно, то издава неговото **най-първично безредие**.¹² Но колкото и да е **абсурдна**, действителността вече е такава.¹³ Общо взето, за да се създаде нова валутна система, е необходимо **световно сътресение**. Ние имаме малшанса да живеем при сегашното безредие, т.е. с перспективата на постоянна „*студена валутна война*“ между трите икономически континента. /с. 50/ ...

Светът не е свикнал нито с липса на утвърдени лидери, нито с изчезването на неприятели, които могат да бъдат отъждествени със злото. Това е странно положение, което за пореден път ни връща към Средновековие, сякаш 2000-та става 1000-та год.

От онази епоха до днес Светът преживя последователна смяна на господстващи държави – от Испания на Карл V до Франция на Луи XIV, от викторианска Англия до имперска Германия. Тази традиция може би намери своята кулминация в военната вездесъщност на САЩ. Отново се затваря една огромна скоба, която не случайно вървеше ръка за ръка с чувството за стабилност и впечатлението за ред.

Сега отношението между днешните и утрешните свръхдържави приличат по-скоро на играта на принцове и князе от 1400-та год., отколкото на съгласието на нациите от XIX век. Съединените щати или Япония се държат по-скоро като сюзерени, трудно постигащи компромис със своите васали...

ТРИУМФ на „зоните на ЗДРАЧА“, на „сивите зони“, „екстра-териториалност“, отново „terra incognita“

Новото Средновековие, както и старото, съответства на един **НЕСТАБИЛЕН свят, който е лишен от център**, в който нищо не е окончателно завоювано.

И сходството не спира дотук. То се подхранва от едно явление, може би още поразтърсващо след отслабването на Съединените щати, а именно – възраждането на „**сивите зони**“.

Става дума за поява – както в планетарен мащаб, така и в нашето общество – на страни, региони или ясно определени пространства, в които **изчезват традиционни структури на реда**. След Хегел всички ние повярвахме, че държавата е естествената

¹² М.М.: Системата на **плаващите курсове**, търгувани на основните глобални борси, чието работно време се разминава, всъщност, са онзи механизъм, който превърна финансовите **СПЕКУЛАНТИ в главна икономическа сила** на съвременния свят.

¹³ М.М.: Това е „**абсурдна действителност**“, защото финансовият капитал се откъсва от реалния сектор в икономиката и го подчинява на спекулативни интереси и манталитет. Така изкуствено се предизвикват финансови кризи, банкови фалити, зависимост на национални банки, държавно заробване чрез външен дълг. Това е финансов механизъм, чрез който суверенни държави стават лесна плячка на финансовите спекуланти, на скритите зад тях сили и техни политически цели.

Всичко това се организира под булото на идеологически императиви в Новия световен ред: „**отворен свят**“, „**пазарно стопанство**“, „**либерална демокрация**“, „**глобализация**“, „**финансовите пазари**“. **Политическата инвазия на спекулативния финансов капитал е формата на империализма в края на XX и началото на XXI век.**

Рискът пред такава политика идва от **разрушаване на основни системни оси**, върху които се изгражда системата на обществото – в национален, регионален и световен мащаб. Ето защо дори глобални играчи като Джордж Сорос вече предупреждават: „**Глобалната капиталистическа система, която има заслугата за забележителния просперитет на САЩ през последното десетилетие, започва да се пука по шевове.**“ (Реч пред Конгреса на САЩ, лято на 1997).

точка, до която достига обществото. Но това е грешка! Случва се **държавата въпреки своята воля да се оттегли като отлив** и да се разкрие една доста странна реалност. /с. 54-55/

Съществува ли по-пряк път към Средновековие, от разрастване на зоните, намиращи се **извън всяка законна власт**?

След Ренесанса редът се утвърждаваше постоянно:

(1) в **географско** отношение – със свиване мащабите на **неконтролирани райони**, макар и с цената на империализъм и колониализъм;

(2) в **юридическо** – с установяване на **правова държава**, която увеличи забраните;

(3) в **социално** – благодарение на постепенно поемане на **цялото население от държавата-покровителка**, на училището и здравеопазването, от въпросите на семейството до застраховката за безработица;

(4) в **политическо** – с разпределението на света от невинаги демократични режими, но които зачитаха по подобие на демокрациите известен **Кодекс в международните отношения**.

РЕДЪТ, макар и войнствен на определени моменти, постоянно се утвърждаваше, като в крайна сметка породил абсурден мит за обществата, прозрачни за самите себе си, в които всичко е известно и се контролира. Книгата на **Джордж Оруел „1984“** (романът е от 1949) стана израз именно на този кошмар.

Днес заплахата се измести – свидетели сме по-скоро на **завръщане на закона на ДЖУНГЛАТА**.

Всичко започна да се преобръща:

(1) огромни пространства се **вършат към примитивно** (естествено) състояние;

(2) **незаконността** се установява в сърцето на най-напреднали демокрации;

(3) **мафиите** вече не са архаизъм, осъден на изчезване, а са **бурно процъфтяваща** социална форма;

(4) **част от градовете** се изплъзва от държавната власт и се потапя в една тревожна екстра-териториалност;

(5) милиони граждани в сърцето на най-богатите и модерни общества се намират **между сянката и изолацията...**

Нови въоръжени банди, нови грабителите, нови райони – **terra incognita**. Така са на лице всички компоненти на новото Средновековие.

Въоръжени банди? От Сомалия до Туркменистан, но също така от Лос Анжелис до Во-з-ан-Влен (Франция). **Грабителите?** От господарите на наркотиците, настанили се вече в центъра на световните финанси – до руските номенклатурчици, част от зестрата за който е общонародното имущество.

Кои райони са terra incognita? Райони, които затъват в **анархия**, все по-трудно поправимото преплитане между официалното и нелегалното общество, между чистия и мръсния бизнес... „Здрачът“ се разпростира навсякъде, с все по-неясни разграничения между морално и неморално, между законната и незаконната власт, между официалното и неофициалното.

През **първото** Средновековие неяснотата царства в едно **„2-измерно“** обществено пространство: като (1) **завладяване** на земя и територия; и като (2) една все още **недодялана** власт. С **второто** Средновековие тази неяснота се явява в едно пространство, този път с **„n-измерения“** – символични, реални, митологически, потенциални...

А институциите все още НЕ ОСЪЗНАВАТ това сътресение и регрес.

Те не си дават сметка, че дори на Запад все по-голяма част от обществото им се **изплъзва**. Държавата трудно може да се прояви като **придирчива и вездесъща** – тя вече е в отстъпление. Във всички свои функции – социални-подпомагащи или дисциплиниращи-репресивни, тя губи позиции.

Вече е неспособна да обхване една действителност, която се **върща към първични и примитивни правила** на живот и функциониране. Правните норми привидно са в разцвета си – но те уреждат само функционирането на официалното общество, в другото стават все по-безсилни...

Каква частичка от земното кълбо все още се подчинява на принципа на реда?

Въпросът е дори циничен. Той поставя в един план **демократията и диктатурата**, Запада и тоталитаризма.¹⁴ В крайна сметка той измерва **отстъплението на държавата от нейните позиции**.

След края на комунизма и при **упадъка на империализма**¹⁵, вкл. и на западния, отговорът на горния въпрос е брутален – една все по-незначителна част от нашия свят вече се подчинява на принципа на реда и държавния порядък.

„Зоните на здрача“ („сивите, екстра-териториални зони“) покриват все по-голяма част от **Африка**. Те са се разпрострели в голяма част от територията на **Русия**. Те властват над **мюсюлманските** републики от бившата съветска империя. Те се разгръщат и в сърцето на американската империя – в **Южна Америка**, където цели райони са под господството на царете на мака, императорите на кокаина и други трафиканти. Те се вместват и в **Китай** с оттегляща се централна власт... Тези зони се чувстват удобно и в **Близкия**, и в **Средния Изток**... Те се установяват във всички **покрайнини на Европа** – в лабиринтите на Армения, Азербайджан и Грузия и проникват чак до сърцето на нашия континент чрез войната на **Балканите**.

За това свидетелстват придружаващата ги незаконна търговия, появата на такива шефове на банди, които биха засенчили колегите си от XIV век. Умножава се броят на районите, които са контролирани от новите господари на войната, които чисто и просто замениха меч с базуката...

Сред всички тези **безстопанствени пространства** правовата държава отстъпва място на **местните велможи**... /с. 55-58/

¹⁴ М.М.: По отношение на криминализацията и разрастването на „сивите зони“ съвременната Глобализация видимо осъществява **идеята на конвергенцията**, като в един организъм съвместява „сивите зони“, с техния **принцип на сила и жестокост**, и от друга страна, с официалното общество с **принципа на реда и законността**.

В този смисъл Менк вижда **цинизъм в практическото уеднаквяване** на демокрацията и диктатурата – две политически формули, но вече в еднотипна обществена реалност.

¹⁵ М.М.: В какъв смисъл **„упадък на империализма“**?

Глобализацията, която целенасочено се провежда от САЩ, е форма на империализъм – при това вече наистина в глобален обем и цели, с глобална тоталитарност. Просто гражданските общества, националните зависими държави и Светът като цяло се съпротивлява на този глобален и тотален империализъм. Именно чрез „сивите зони“, в които тоталният централизиран и технизиран контрол става невъзможен – на най-ниско и дори примитивно равнище, но все пак живи човешки общности се изплъзват от имперските вериги на властта.

По тази линия наред с термина „ГЛОБАЛизация“ в науката се говори за „ГЛОКАЛизация“, както и за тенденция към „ТРАЙБЪЛизъм“ – връщане дори към **племенни структури** на живот и **девиантна вграденост** сред цивилизовано общество с неговата правова държавност.

Мафия и МАФИОТИЗИРАНЕ – разяжда Света

Победата на пазарната икономика върви ръка за ръка с възхода на „зони на здрача“, „сивите зони“. Докато капиталистическата икономика се ограничаваше до страни, повечето демократични, свикнали с модерната държава на либерализма обществото функционираше около 2 полюса – (1) **пазар** и (2) **правова** държава, като второто предполагаше първото. В англосаксонските страни имаше равновесие между тези 2 принципа... Но с падането на комунизма (след 1990) като че ли се налага един нов модел на съществуване.

На какво прилича един **пазар без държава и пазар без правна норма**?

На джунгла. А коя организация се ражда от джунглата? Ражда се **МАФИЯТА**.

Дори самото **понятие мафия е двусмислено**. Коя е всъщност разделителната линия между официалната и другата икономика, щом като не съществуват нито закони, нито норми, нито поведенчески навици, нито търговски морал?

Дали да бъдеш мафиот означава просто да бъдеш **предизвикателно богат, но без законни доходи**? Или пък да се специализираш в **доходоносни дейности, но не създаващи добавена стойност**.

Дали това означава да **принадлежиш на организация**, която като своите американски или италиански колеги иска да държи държавата извън своя „бизнес“, безпомощна да те контролира? Или да си мафиот означава да **участваш в транснационална компания**, която не се колебае да използва насилието и убийството? Дали това означава да си играеш на филиал на „многонационална“ компания, чийто първи предмет на дейност е контролът над наркотика? /с.59/ ...

Разбира се, реалният дял на „*икономиката на ДЖУНГЛАТА*“ все още не е много значителен.¹⁶ Но тази икономика **разяжда останалата част на Света**: по естествен начин тя привлича всички, които при класическия капитализъм обичат да „играят на ръба“ или по един друг израз от деловия свят – „да преминават *жълтата линия*“¹⁷...

КОРУПЦИЯ и икономическа ДЖУНГЛА

Корупцията в Източна Европа ..., в Германия ..., в Япония... Във всички тези държави съществува голямото изкушение **политическата класа** да бъде превърната в

¹⁶ М.М.: Това Менк е писал преди близо 3 десетилетия, тогава все още е бил зората на процеса. Преди 10-ина години официално в България се признаваха **26% сива икономика**, експертите говореха за **46% и повече**.

За „нормален“ и търпим дял в западните страни се приема наличие на сива икономика от порядъка на 10-15%. При мафиотизиране на икономиката и държавата този дял от реалната икономика, при „правенето на пари“, значително се разширява.

¹⁷ М.М.: Сивата икономика и мафията **засмукват ресурс** (1) по логиката на капитала – той се **прелива в сектори** и дейности с по-висока и свръх-висока норма на печалба, с по-бърз цикъл и по-висока ликвидност; (2) поради психичния рефлекс на **динамичните натури**, търсещи предизвикателства, бърза изява и кариера; (3) поради икономическа принуда за население, което е затънало в **масова безработица** и поставено в условия на безалтернативност; (4) както и поради **егоцентричния индивидуализъм**, който няма морални бариери пред престъпния и жестокостта на аморалния и незаконния бизнес в сивите зони и в „черната икономика“.

изкупителна жертва за корупцията – все едно тя е основният виновник или единствено отговорната за нея.

Какво **колективно лицемерие!** Подкупите, злоупотребите със служебното положение са в състояние да обхванат почти всички области на обществения живот.

Кой директор на предприятие е сигурен, че всички членове на неговия отдел „Маркетинг“ са честни? Кой наблюдател на икономическия живот може да гарантира, че подписването на големите договори винаги става честно? Кой концесионер от общинските служби би се ангажирал да потвърди в деня на Страшния съд, че неговото предприятие не е боравило с десетки милиони мръсни пари? ...

Кой данъчен специалист ще гарантира, че не посвещава голяма част от времето си за управление на деликатни компенсации между една или друга страна? Кой висш служител при контакт си с непрозрачния свят на оръжейния бизнес ще заяви, че нищо не е видял, нищо не е чул и нищо не е разбрал?

Можем само да се надяваме, че за разлика от италианския делириум корупцията във Франция не е изковала много икономически решения, чрез които лошият избор да надделее над добрия. Но кой би могъл до отрец, че тя е навсякъде?

В страна като Франция, която **превърна в сила добродетелите** на своите елити и главно на **служителите си**, това е събитие от основно значение. Безкрайно е търсенето на обяснения. Освобождаването на пазара или финансовият бум накараха парите да поставят още по-силно своя отпечатък върху всички дейности? Или индивидуализмът, който тласна хората да дават предимство на личните си интереси – *perinde ac cadaver*?¹⁸ ...

Сега сме под влияние на **американския културен модел**, от който заимствахме **всеомогъществото на парите, оставяйки настрана моралния и религиозния противовес**... Класовата борба отстъпи място на подражателството между професионалните групи, на желанието за имитация... Стана почти естествено преминаване **от култ към свободната инициатива към вкуса за печалба**, като и от нормалната печалба – към изкушението за лично екстремно забогатяване?

Чувство за имунитет ли? Или пък духът на времето? /с. 60-63/

... Не прилича ли тази **коварна корупция, която ерозира и разрушава нашата ценностна система**, на един малък и опростим грях – в сравнение със стотиците милиарди черни долари, дошли от наркотрафика?

Приходите от наркотрафика възлизат на 100 млрд. долара годишно, т.е. повече, отколкото е стойността на помощта за развитие на целия западен свят! **Коката и макът** са единствените две земеделски култури, чието производство са разраства. Цели райони, предназначени за тези интензивни култури, се изплъзват от всякаква държавна власт, освен от властта на многобройни кланове като Ескобар и други, които процъфтяват в Южна Америка или в Близкия изток. Това са **най-сивите „зони на здрача“**...

След това парите напускат тези автономни области, за да се **озоват в центъра на капиталистическата система**, дори и в най-уважаваните ни банки и страни! Има ли все още някой трезвомислещ banker който да може да потвърди, че никаква съмнителна вноска не се е промъкнала в неговите сметки? Смята ли се, че процъфтяващите агенции от Цюрих, Лугано, Люксембург, а вече и в Будапеща и Варшава, съхраняват в себе си само депозитите на рентиери-конформисти?

Въобразяваме ли си, че парите от наркотиците не влизат в традиционния икономически обмен? Колко операции с недвижими имоти в Монако или другаде са последна

¹⁸ Ален Менк: *perinde ac cadaver* – като труп; в *прен.см.* – абсолютно, догматично послушание.

брънка от едно голямо предприятие за пране на пари? Колко **странни акционери** служат за подставени лица на **мултинационалното обединение на наркотиците**?

Вече живеем в свят, в който всяка сделка с **НЕНОРМАЛНА ЦЕНА** е **подозрителна**... Една прекалено скъпо платена сграда, една картина, която често мени собствениците си, един предмет от колекция, чиято цена хвърква, или пък обратното – заеми, предлагани при условия, по-ниски от пазарните... – колко много аномалии, които **вчера бяха техническата шлака на капиталистическата игра, а днес вече са признаци** за пране на пари! ...

Незаконното богатство, **родено от наркотика**, вероятно е толкова голямо, колкото богатството на **най-богатите страни**. То не е избягало на някоя далечна планета. То е тук, в сърцето на финансовата ни система. /с. 63-64/ ...

ИТАЛИЯ: Тайното **нашествие на „Мафия инкорпорейтид“** не се ограничава само до Лазурния бряг. Както всички организации с дългосрочни перспективи, тя внимава добре да контролира постигнатото от нея, преди да се устреми още по-далеч. На много места изградените колонии започват да действат, като често стъпват и в предградия на големи градове – предградия, които също така представляват „зони на здрача“, „сиви зони“...

Съществуват ПРАГОВЕ, след преминаването на които доминиращата структура на обществото вече **не се свързва с традиционния ред, а с ДРУГА СИСТЕМА**. Тази на **клановите**, която се ръководи от парите и е подчинена на съотношението на силите, с една дума – **примитивна**. Сицилия и Сардиния прекрачиха точката, от която няма връщане; Корсика поема отвъд нея по свои начин; Андалузия и Югоизточна Франция се приближават към нея.

Благодарение на някои свои позиции на сила **незаконното общество** преценява, че е в състояние да **разговаря на равна нога със законното общество**. Сред олигархичните системи връзките стават дори **кръвосмесителни**.

От момента, в който мракът покровителства силните, при който демокрацията се свежда само до **всеобщо гласуване, но без създаване на контравласт**, от този момент на практика се създава фактическа солидарност между властимащите.

Чрез неуморно търсене на връзки между **Джулио Андреоти**¹⁹ и мафията, Италия се стреми да открие **колективна, но и индивидуална изкупителна жертва**. Това е най-удобното средство за Италия да изясни своите отговорности и най-вече отговорността на елита си по въпроса за мафиотизирането на държавата и обществото им.

Официалната власт в Италия при Андреоти **функционираше по мафиотски**... Симптомите на италианското зло бяха такива:

- (1) **кръстосване** на интереси;
- (2) **негласна размяна** на власт, на постове и на пари;
- (3) размесване на **средствата за влияние**, така че да се **попречи** на когото и да било „да стреля по главната квартира“;
- (4) една неделима смес от „**партокрация**“ (властване без разделение на политически партии) и „**клептокрация**“ (организиране на приходи в полза на политическия елит).

¹⁹ **Джулио Андреоти** (1919-2013) е многократен министър и 7 пъти премиер на Италия (1972-1992). Християн-демократ. Специализира каноническо право. Доживотен сенатор в Сената на републиката (1991-2013).

Личностно доминира политическата сцена в Италия през вторите 50 години на XX век. Съден за връзки и покровителство на „Коза Ностра“ (1993-2003).

Зад непрозрачната стена на борбата за власт можеше да се стигне дотам, че да се фантазира за държавни преврати, и съответно за двузначно функциониране на тайните служби. Можеше да се предизвика появата на почти **превратаджийско франк-масонство** – ложата П-II, както и да се стигне до един непризнат *modus vivendi* с мафията. При една **сдържана агресивност** от страна на държавата в преследване и ограничаване на мафията – в замяна на нейната добра воля към партизанщината на християндемократите в Южна Италия. Нека добавим – наличие на една **пета колона в услуга на мафията**, установила се в държавния апарат и сред политическия елит. Това вече не оставя пространство за класически параметри на демокрацията...

ЯПОНИЯ: Като по-олигархична страна, предоставя още по-голяма роля на мафията, доказвайки нашата теорема:

колкото **по-НЕПРОЗРАЧНО** е дадено общество,
 колкото повече **олигархията надделява** над демокрацията,
 толкова **по-дълбоко** сивото и незаконното общество
пуска корени в самата система на властта.

В Италия мафията се установи в **периферията** на политиката, а в Япония – в нейния **център**. В Италия тя взема десятък от икономическата система, докато в Япония тя е едно от най-важните **действащи лица** в обществото...

Именно по този модел Русия започна да се приспособява към мафията през 90-те години...

Така че за мафията съществуват **3 равнища на могъщество**:

- (1) като **периферен** участник в Италия;
- (2) като **интегриран** участник в Япония;
- (3) като **централен** участник в Русия...

На такава девиация и отклонение от нормалното могат да отговорят единствено истински **демокрации**. Само такива, които довеждат до край **играта на власт и контравласт** и които пълноценно прилагат **прозрачността**... /с. 67-69/

Изключване от обществото – ОТХВЪРЛЕНИТЕ

„Зоните на здрача” („сивите зони”) не се разрастват само с мафиотска вълна, бума на наркотика и дълбочината на регреса в бившите комунистически държави. Те разяждат **самата сърцевина** на нашите общества. Това става чрез поява на отхвърлените от обществото – също както през Средновековието **цели групи от населението** се оказват **без идентичност**, оказват се и **без закрила**.

От една страна, към официалната държава се отправя предизвикателство чрез възход на **незаконността**, а от друга – държавата-покровителка бива оспорвана от самия факт, че има много хора, които се оказват **изключени** от обществото. Разбира се, това са процеси, които са много различни по същество. Важното е, че и двата са доказателство за **отслабване на нашите структури на реда** – подчиняване на правилата и процедурите, на нормите и закона. Става дума за онзи социален ред, който е кулминация в социал-демократичната мечта за „държавата на *всеобщото благоденствие*“. Става дума за изчерпване и рухване на един такъв модел...

Онеправданите и изключваните от обществото по свой начин са една огромна „зона на здрача” („сива зона”). Те очертават един свят, върху който фактически държавата има все по-малко влияние.

Новото Средновековие – това е и възраждане на **безличността**, на **маргиналността**, на **невидимото**.²⁰

Пример за това са стотиците хиляди **младежи**, които **напускат училище** без диплома и се стопяват безследно в обществото... Който кръстосва улиците на Гут-д'Ор, на Сарсел или Епине – тези „зони на безправието” – въобще няма да почувства в тях присъствието на държавата, независимо дали е полицаи или педагог...

В основата на тези „зони на здрача” („сиви зони”) очевидно е **дълготрайната безработица** с поредицата от злини, които водят до изключване от обществото...

Известни са ни формите на икономически и професионален избор, който всички ние, членове на **средната класа**, направихме **егоистично** – да запазваме нашето жизнено равнище за сметка на няколкото милиона отхвърлени от обществото. Без съмнение, стигайки до крайност във фарисейството, ни се иска да се надяваме, че под-обществото на изключваните би останало все така послушно, както досега, и че то не би се изплъзнало от строгия поглед на институциите.

Безполезно е пред лицето на разрухата да търсим изкупителна жертва – ние всички носим отговорност и следователно ние сме сред виновните!²¹

²⁰ М.М.: Статистически, демографски и социално става дума за **твърде голям процент** от населението.

През 2001 в България (1) има вече около 15% деца, които фактически не започват образованието си и са обречени не просто на **неграмотност**, но и на жестока **стигма**. Тя не просто ги отделя от обществото, но и ги противопоставя на него; (2) има още около 30% деца, които учат до 7-8 клас, но изключително некачествено и остават практически неграмотни и без шанс в бъдеще да се интегрират към нормално образована и културна среда; (3) към 2011 има официално 18% **безработни**, реално те са над 30% от население в трудоспособна възраст. Това поставя цели професии, селища и райони от страната, не малко квартали от големи градове, в ситуация на **бедствена липса** на средства за живот и отчаяна отказаност на социална перспектива и позитивни социални ценности; (4) има вече нагнетено в социалната психика **отчаяние**, че обществото не е способно да предложи на своите членове позитивна ценностна система, оптимистична социална перспектива и поне минимални държавни и обществени гаранции за съответните права на отделната личност и семейство; (5) на тази основа в страната е развита масова психоза за **ЕМИГРИРАНЕ** на младите към чужбина (преди всичко на Запад) – не само като икономическа **алтернатива** на бедността и примитивизма, но и като бягство от **смазването тук на духа** и самочувствието на модерния културен и образован българин.

Всичко това е огромна маса от населението, което обективно е **дезинтегрирано**, а субективно е все повече **враждебно** към държавата и обществото като цяло – доколкото е и се чувства отделено и изтласквано, жестоко стигматизирано и атомизиращо се. Това население все по-ясно се локализира и концентрира в квартали, селища и дори райони от страната.

Така социалната характеристика става териториална, социалната кастова бариера става физическа **ограденост на гетата**. В големите градове гетата вече са факт – достатъчен е примерът със Столипиново, Пловдив. Циганските гета през 2015 бяха нараснали до 23.

Подобна ситуация има в много от малките селища, които поради крайна бедност, липса на поминък и примитивизация по същество функционално се отделят от държавата и обществото в своеобразна феодално-средновековна изолираност, закрепостеност и се връщат към докапиталистически отношения на лична зависимост.

²¹ М.М.: Тук всъщност се говори за **класовата отговорност** на **средната класа** – тя се състои от три масови социални слоя, от множество съсловия от професионалисти с високо образование, от служители и чиновници, от интелигенцията, както и от политическите номенклатури във властта и бизнеса, науката и университетите, изкуството и културата.

Но ако масови социални слоеве обедняват и пропадат под границата на социалната бедност и под границата на физическата мизерия, то съответните средства за живот са

Днес в периферията на обществото броди един нов **ЛУМПЕН-пролетариат**.²²

С недалновидните и несръчните си процедури нито държавата, нито дори държава-покровителка могат да го поемат в икономическо отношение. Това население се крие от погледа, то е слабо познато и не се вмести в социалните матрици, които от през XX век обществото постоянно създава. А това вече изглежда толкова далеч от мечтата за социална система, от утопията за полза на цялото население!

Но към „сивата зона“ около онеправданите се прибавя една втора зона, изградена от **маргинални микро-общности**. Те живеят, свили гнездо като нещо чуждо **в сърцето на обществото**, но вече са със скъсани вериги и нямат никакво желание да се приобщават към него.

Колко стотици хиляди, дори милиони младежи се **чувстват независими**, без най-малката субективна връзка със Системата! Те дори не я заклеимяват, както правеха политизираните им и революционно настроени предшественици от 1968 год. Тогавашната **омраза към Системата** сама по себе си беше особен вид обществена и социална **връзка**. Сега те просто я **пренебрегват**, игнорират и заобикалят – нямат желание нито да я завоюват, нито да я променят, нито да направят опит да я премахват...

Самозадоволяващи се чрез дребна престъпност, закриляни от колективната бедност, те преоткриват **примитивен модел**, познат на етнологите. При него **властта принадлежи на осигуряващия самото съществуване**, а насилието е естествен образец за отношения – спрямо всички други, с изключение на онези, с които са подписали „договор“ за съвместно оцеляване.

Ние незабелязано сме навлезли в едно общество с **3 скорости**. Редом (1) с огромната **средна класа**, (2) и с класически **онеправданата „работническа класа“** се появява (3) една трета, напълно **маргинална група**. Неин израз е градският пейзаж със създадените в сърцето на мизерните и бедни предградия **полета на безправие**.²³ В тях господар е маргиналността.

изсмукани от елитите, изсмуквани са от тях и от горни слоеве на средната класа. Това е въпрос на **структурно преразпределение** на произведеното и произвежданото обществено богатство.

Друг механизъм за масово обедняване и за елитно забогатяване не съществува в обществото като система. „Отвореното общество“ само усложнява картината поради вплитането на различни по ранг системи в едно единно цяло, но по същество структурният (класов) механизъм за пре-разпределение на общественото богатство остава същия, както при една „затворена“ система на държава-общество.

²² М.М.: **ЛУМПЕН** (нем. Lumpen) – нехранимайко, безделник, вагабонтин; дрипльо, босяк, бедняк; **лumpен-пролетариат** – термин от Римската империя за обозначаване на разорените занаятчии и дребни селяни (земевладелци), които остават без препитание и образуват **градския плебс в Рим**, който се манипулира от властта чрез подаянията „хляб и зрелища“; основно понятие в стратификационната теория и в политологията на марксизма – многочислени слоеве от **декласирани хора, загубили чувството си за морална, ценностна, идейна (идеологическа) принадлежност към някоя от основните** социално-класови групи-общности-слоеве на официалното, на социализираното общество.

²³ М.М.: **„полета на БЕЗПРАВИЕ“** – образно понятие, което описва **отделеността на локализираните микро-общности** (1) на аутсайдерите, на отделените от регулиращите системи на обществото; (2) на тотално пренебрегващите и отричащите ценностната система и нормите за поведение на обществото; (3) и разбира се, на изолираните в някакво паралелно и враждебно (племенно) общество, хората от което нямат достъп до реални граждански и икономически права.

Чрез дребни месечни или инцидентни благотворителни подаяния обществото може само да **подтиска яростта** и антисоциалните им импулси. Но наред с такава „профилактика“

Изключените от обществото очакват от официалната държава да гарантира **минимален социален ред** и чрез него поне една надежда за живот и развитие. **Маргиналите не искат нищо от нея, не се борят срещу нея, а само я избягват.**²⁴

Колко от младежите под 25 год. са се отказали от идеята за класическа служба и са си изобретили начин на живот, в който престъпността се прокрадва по естествен начин? Нима не чуваме и най-благоклонните **социални работници** да разясняват, че една каква да е работа не е по-доходоносна от джебчийството, и *a fortiori*, от паричните изгоди, които един дребен дилър извлича от незаконната търговия с марихуана?...

Не виждаме ли социални работници, по-репресивно настроени и от политиките?

Кой може да има и най-малка власт над тези младежи? **Родителите** ли? Те са извън играта и не случайно семействата с един родител доминират сред тази група от населението. **Преподавателите**? От дълго време те са обезоръжени. **Социалните работници**? Обучени да облекчават нищетата в света, те са обезоръжени пред явленията, които устояват пред щедростта и алтруизма. **Полиците**? Често пъти те са само социални работници с по-различен статут...

Пълна **екстра-териториалност**²⁵ – по този начин се установяват престъпни структури, които **истинската мафия** трябва само да завладее. Завладява ги тъй както всеки едър капитал поглъща средните и малките предприятия.

Мафиотските структури са при увеличаване броя на бандите и на групите, организирани по традиционния модел на клана.

Мафиотски структури се създават чрез:

(1) прибягване изключително към **кражба и незаконна търговия**, за да се осигури **колективно оцеляване**;

(2) **връзки, изграждащи се в различни зони** с отделни банди;

(3) способността на тези банди да **обхващат членовете си**, т.е. деца, които в крайна сметка въвлечат и по-възрастните. Така чрез децата се предизвиква **пасивно съучастничество на родителите** – те предлагат ресурси, закрила, чувство за принадлежност, а понякога и социален реванш. Проблемът е, че когато си на 17-18 год., можеш да предпочетеш вместо един лошо платен стаж по специалността без перспективи за намиране на работа, статута на млад главатар, свързан с много по-съществени доходи, със свободно време, както и с възхищение от околните младежи!

В тези екстра-териториални квартали привържениците на **левицата изчезнаха** в полза на трафикантите и на интегрите...

ПРЕСТЪПНОСТТА се превръща в масов НАЧИН НА ЖИВОТ

Горното описва ситуация, в която **престъпността** се превръща в **начин на живот**.

обществото е принудено да **издига стени**, чрез които да се предпазва от потенциалната вълна на агресия, криминалност и всякаква девиация.

²⁴ М.М.: В този смисъл **маргинали** се превръщат в **аутсайдери**, без надежда и без желание да се върнат към обществото и да се интегрират в него. Докато **изключените продължават** да живеят с някакъв шанс и субективно в очакване отново да се върнат в обществото и да получат нов шанс за живот.

²⁵ М.М.: **екстра-** – представка, която в случая казва, че тези граждански структури са **дифузно разпръснати и покриват цялата територия на съвременното общество**, очевидно с различна плътност, но ги има навсякъде, вкл. в елитните и най-богатите квартали, в големите градове, в уж цивилизованите държави.

Редом с професионалистите – често пъти само 18-годишни! – се тълпят начинаещи между 12-17 годишни. Това е житейски период, в който като че ли случайно **училището не присъства**. Засега във Франция тези неизброими квартални микромафии все още не действат съгласувано. Но това да стане и у нас е неизбежно, подобно на САЩ...

В предградията **не се поставя начало на класическа класова борба**. Градският въпрос през XXI век може би ще бъде еквивалентен на работническия въпрос от XIX век – връщаме се два века назад. Но с едно огромно различие – сега не е ясно кой е социалният актьор, сякаш **няма класов наследник** на работническата класа от XIX и XX век?

Сега вече, с това мафиотизирано и изключено население в гетата и „сивите зони“, не става дума за една класа със своя структура, която си поставя за цел и се стреми да измести доминиращите класи – най-малкото да сключи компромис с тях, за да облекчи положението си.²⁶

Градовете и гетата днес не излъчват класов и революционен социален и обществен актьор. Обратно, те са доказателство за **нарастващото РАЗДРОБЯВАНЕ** на населението.²⁷ /с. 69-74/

... За да вземе правилна позиция, държавата трябва да признае своята неспособност да обхване цели слоеве от обществото. **Проблемът е в желанието на държавата да продължава да се отнася към явления, които вече са се настанили в сърцето на системата и с които отсега нататък сме принудени да съжителстваме, все едно са някакви малозначни отклонения.**

Обективно в ход е една **невидима революция**. Информационните средства – от телевизионните новини по TF1 до трудовете на големи френски интелектуалци –

²⁶ М.М.: Тук всъщност се обяснява, че **мафията не е** някаква неприятна и едва ли не досадна издънка на „нормалното, цивилизованото“ общество, с което то би могло да намери начин да се пребори, ако я локализира и държи под контрол.

Мафията е **закономерно следствие от деформирана социална структура** на това „развито“ общество. Тя е продукт от напредналия стадии при разгръщане на **аномията**, от ценностно разпадане сред общността в обществото, от фрагментиране и разпадане на социалния организъм. Мафията най-добре вирее при разгръщане на „сивите зони“ с паралелно анти-общество.

Още се обяснява, че мафиотизираните гета и „сиви зони“ на изключените са **бариера пред консолидиране** на класови сили за борба със и срещу Системата на елитите и капитализма. Колкото повече мафия и подчинено на нея население, толкова е по-обезсилена днешната „**работническа класа**“ да се консолидира и организира да отстоява интересите си.

Ако се продължи тази мисъл, бихме стигнали до извод, че елитите на Глобализацията, които целенасочено ерозират и стопяват средните класи, генерирайки масова относителна бедност и след това в дъното на пирамидата генерират масова мизерия и лумпенизация, са **кръвно заинтересовани от добре отгледана, пазена и подкрепяна мафия**, от криминализация на държавните апарати, а **корупцията е просто ефективен механизъм** за криминализацията им.

²⁷ М.М.: В смисъл, че се **разпада социалната връзка** и населението се сегментира в обособени социални малцинства-племена, в микро-общности и групи. Става онова, което се вижда чрез термина „**Трайблизъм**“, като антоним на „**Глобализация**“.

Разделението на обществено-значимия труд и съответното класово и съсловно **обособяване и сплотяване** вече не може да изпълнява роля на силна **социална връзка**, доколкото при масова безработица, както и при отказ да се работи, огромна част от населението в трудоспособна възраст е извън сферата на общественото производство.

През 2001 в България едва около 60% от трудоспособното население е трудово заето (2.8 от 4.5 млн.), а това е едва 35% от цялото население (2.8 от 7.8 млн.).

подценяват тази революция, защото до всички тях стига с предимство онова, което е уловимо, описвано, обикновено.

Колкото и да е парадоксално, те посвещават все повече енергия на класическото общество, което очевидно преживява контракции. В резултат контравластите (т.е. Опозицията – М.М.) са неспособни да запитат властта за едно явление, което само по себе си е тревожно – да запитат за възхода на тези „зони на здрача“, „сиви зони“.

Обобщено, завършва един **период от Историята**, в който принципите на **реда и на разума** се опитваха да се наложат. Това няма как да не поражда тревожно чувство.

Появяват се 1001 въпроса:

- (1) В какво се **превърща самото понятие национално единство**, щом като националните държави приемат една все по-непълна действителност?;
- (2) Какви **форми на ред би трябвало да се наложат** на тези страни или на тези райони, които са в пълно отклонение от курса?;
- (3) Каква **законност трябва да спазваме**, щом като незаконността става всемогъща?;
- (4) Как да се **върнат в обществото изключените** от него, как да се приобщят маргиналите към него?;
- (5) Как отново да се **установи ред в градовете**?...

Непознати земи, непознато население, непознати социологически явления – каква неочаквана развръзка за XX век, който претендираше, че рационално познава всичко, властово и културно доминира над всичко и ... подлага всичко на разума! /с. 75-76/

Общественият РАЗУМ падна на най-ниско стъпало

Изглежда, разумът вече е на най-ниското си стъпало. И за разлика от предишното Средновековие, което в лицето на християнството имаше някаква основа, нашето Средновековие все още не е намерило такава. То привидно е по-спокойно, по-сложно и по-саморегулиращо се, но в действителност е по-нестабилно от предишното. **Нарастването на чувството за несигурност** по свой начин изразява колективно съзнание, което общественото мнение има за това сътресение.

Зад **отмирането на култа към разума** отново се появяват най-традиционни черти на смутните времена:

- (1) **страховете**;
- (2) класическото разрастване на **екстремизма**;
- (3) **крайностите** в поведението;
- (4) същевременно ври едно **идеологическо гърне**, от което ще се появят утрешните идеологии...

Страхът от настъпването на XXI век е подобен на онзи страх, при настъпването на XI век, който е бил олицетворение на старото Средновековие с неговите магьосници и гадатели. Днес те вече са въоръжени с компютри и факсове. Общото е **колективното безпокойство**, отчаянието в търсене на яснота, а в практиката – на разумни ходове. Сега, преди да се появи този „макро-страх“ (апокалиптичен – М.М.), нашите общества преоткриват старите си страхове, които са наследени от предците...

Първо, страхът от **чужденеца**. Всичките европейски общества са завладени от старите КСЕНОФОБСКИ ТРЕВОГИ:

(1) от **имигрантите**, идващи от Магреба, като остатъци от колонизацията и войната в Алжир; безпокойство пред политиката на интегритизма; обърканост по отношение на имигрантските семейни нрави, които в слаба степен съответстват на западните канони;

(2) от **азиатските** имигранти – ревност към тяхната свръхактивност и успех; неприятно чувство пред живота им в една самозатворена общност; завръщане на стария мит за „жълтата опасност“;

(3) от **африканците** – вече неспокойна снизходителност на колонизатора; традиционната ненавист на белия човек; опасност и страх от СПИН;

(4) от бежанците **от Източна Европа** – едно смътно чувство на срам от това, че спрямо тях след 1990 не е изпълнено поне минимално задължение за европейска солидарност; ненавистта с чувство на пароксизъм по отношение на цигани, идващи оттам.

Възродиха се най-лоши стереотипи, а **демократичните рефлексии** заприличват на **тънка ципа на цивилизованост**, която би се разкъсала при най-малко пропукване. В източната част на континента съседът става отново чужденец, чужденецът – често пъти противник, а противникът – все повече враг. Не е добре да бъдеш словенец в Сърбия, унгарец в Словакия или в Румъния, и още по-зле – арменец в Азербайджан, руснак в Грузия или в Естония²⁸...

За момента **страхът от другия още не се е наложил между западно-европейците, макар митът за велика Германия да се възражда с лекота**. /с. 77-78/ ...

Психоза от НЕСИГУРНОСТ

Страхът от другия също така намира израз в едва масова психоза от човешка и гражданска НЕСИГУРНОСТ.

Процентът на престъпността във Франция се увеличи 4 пъти за 25 години (от 1970 до 1995), а въоръжените грабежи – 10 пъти. Тежката престъпност постоянно расте, а дребната – просто избухва, и всичко това в обстановка на свръх-емоционалност... У

²⁸ М.М.: От същия характер са **деликатните етно-народностни** отношения в България между „българи“ и „турци“, между „българи“ и „цигани“.

Един от резултатите от „Прехода“ в България след 1989 е **избуяване на страхове и напрежения**. Както акцентира Менк за Франция, и у нас става капсулиране на малцинствени самоизолиращи се селища-квартали, дори райони с български турци, а и общо с български мюсюлмани, става концентриране на голяма част от циганите в техни гета и квартали. На практика бе възпрян и в значителна степен прекъснат процесът на взаимна интеграция в културен и образователен, в икономически и битов план, в политически и мирогледен план.

Така в градацията на Менк съседът отново става преди всичко „турчин“ или „циганин“, после те се виждат като опасност и риск, с тенденция да станат противници, а в кризисна ситуация (вкл. ако бъде инспирирана отвън) – може да се изправят като врагове. Това е една **рискова градация на разделение и противопоставяне**, вместо на приближаване, интегриране и социална кохезия.

В този смисъл така нар. „**етнически мирен преход**“ в България след 1989 наистина е голямо завоевание, особено на фона на събитията в другите страни на Балканите. В същото време той е едно извънредно крехко динамично равновесие, което лесно може да бъде взривено.

И тук **България и българите отново са принудени да проявяват изключителна гъвкавост, компромисност, способност за стратегически победи чрез тактически загуби**. Не ни е даден друг шанс, засега 34 години след началото на „Прехода“ се справяме добре.

младежът кристализира безпокойство, в чужденеца – още повече, а младият чужденец обстановката го довежда до пароксизъм.

От тази гл.т. съществува нещо като **престъплението, че си различен по външност**. Това законодателните промени след март 1993 във Франция само го канализираха. Дори лагерът на привържениците на „правата на човека“ започва да смята, че трябва да се правят отстъпки пред натиска на обществеността – проблемът е, че става дума за натиск, който често граничи с маниякалност.

Тази натрапчива мисъл свидетелства също така за едно **смътно чувство** сред мнозинството от населението, че съществува **едно невидимо и неуловимо общество, което чрез насилието се появява В ЦЕНТЪРА на установения ред**. Изглежда, тази натрапчива мисъл се е свила в самото сърце на ежедневието, в съседство с престъпността, и тя заплашва това ежедневие. С размириците в предградията тя утвърждава съществуването на **екстра-териториални пространства, от които може да започне атаката срещу традиционното общество**. С престъпленията тя свидетелства и за непрестанно нарастващата **сила на всички мафии**.

С всичките тези прояви насилието показва доколко нашата Вселена е застанала **в отбранителна позиция** срещу коварното настъпление на всички видове „сиви зони“ и с тях – на всички **форми на безредие**.

Страхът от другия се появява и с възкръсване на големи здравни епидемии. Като че ли на това завръщане на Историята към самата себе си беше необходим един акорд – и **СПИН-ът** се яви, за да **играе ролята на ЧУМАТА** от тогавашното Средновековие. Процъфтяващият свят мислеше, че е защитен от заразата, тази омраза – най-първичната от всички – към другия. На сцената се връща болест, която отново ни хвърля в низините на човешката душа – вече не се усещаме защитени от смъртоносната зараза – и като реакция се отдаваме на безконтролен секс, на вторачване в смъртта, на фатализъм... Внезапно нахлу една средновековна болест като поличба за новото Средновековие...²⁹

Но в едно по-емоционално виждане болестта СПИН като че ли представлява израз на **отстъплението**:

(1) **отстъпление в науката** – с чувството, че в науката прогресът не е постоянен. Западът от век и половина бе убеден, че в тази област успехите може да са нередовни, но необратимо се натрупват в полза на хората;

(2) **отстъпление в морала** – с възвръщане към **най-стари табу**та в секса, за да могат хората да се предпазват;

(3) **отстъпление във философията** – с появата на едно зло, което обезсмисля самата **идея за свобода**. Какво значи свобода на личния избор пред тази смъртна заплаха и присъда?;

(4) **отстъпление в социологията** (политиката) – с поява отново на някогашни спорове за **принудителна изолация**. Колко речи по повод на серопозитивните подемат най-мракобеснически пригласи!

²⁹ М.М.: Това става съвсем разбираемо като определение на новото Средновековие пред спомена за **Ковид-19 пандемията** от 2020-2022, с цялата ѝ истеричност и смъртоносност, с хаотичните политики на локдаун и ограничаване на хората, с рязко нарасналите самоубийства и депресивни състояния, със смъкването на огромно количество хора до ниво на ниски житейски вибрации и първичен егоизъм на оцеляването.

А сега е обявена следваща подобна масова смъртоносна болест, с 20 пъти по-силен поразяващ потенциал (Давос, 2024, Клаус Шваб)...

Някога, през онова Средновековие, една епидемия не е пораждала такава тревога – сега нашето безсилие вече е толкова неразбираемо за самите нас, че не преставаме да го изтъкваме всеки ден³⁰ – през XIV век поне не се е знаело нищо за чумата, освен нейното име...

Страх и идеята за ОБЕДИНЕНА ЕВРОПА

Това е страх от съвсем друго естество.

След като бе олицетворявала един **необуздан исторически оптимизъм** (далеч над разумни граници), тази идея се превърна в **изкупление** на всички трудности.

Ето, щом приходите от земеделие са в застой след десетилетия на относителен прогрес – това било грешка на Европа. Щом като рецесията настъпва с необичайна интензивност – това било грешка на Европа. Когато икономическите правила ни се налагат безвъзвратно така, както закона за земното притегляне – това било грешка на Европа. Все по-трудно било да се контролират границите пред демографския бум! Безработицата расте! Професии, които вчера са били прогресиращи, днес са заплашени от техническия прогрес! Чувството за неразбраност и изолация! Ударната имиграционна вълна, дошла от Изтока и ксенофобските изстъпления! Моралният упадък! Загубването на ориентири и изчезването на класическите ценности! Ето, всичко това било грешка на Европа.

Колективната атмосфера не се нуждае от много време, за да се **измени коренно**. Кой си спомня все още за общоевропейската страст от края на 80-те на XX век? Или за почти непоколебимото убеждение, че изграждането на обединена Европа дава, ако не решение, то поне по-добър отговор на всяка трудност? Или че прогресът е в ход и се създава нова свръхсила с наличие на колективна воля...

Но всичко това вече се римува с неизвестното. Именно в европейското пространство се появили **опасности, нестабилност и страх от утрешния ден**. Точно на тези тревоги митът за изграждането на Общността вече не дава отговор и Европа се превърна в **континент на всички опасности**...

В действителност песимизмът обхваща всички области. Икономиката всеки ден носи неговия отпечатък – с бавния трансфер от потребление към спестяване. Като че ли европейците са убедени, че утре ще бъде по-лошо от днес, и най-вече, че условията за живот на децата им може би ще бъдат по-трудни, отколкото техните – в такъв случай трябва да пестим, за да оцелеем! ...

Историческият песимизъм е още по-дълбок заради почти единодушното чувство, че европейският континент запязва и че триумфът на Азия ще задължи Съединените щати да се ориентират към нея и да изоставят Европа. При това упадъкът вече изглежда само леко заболяване... /с. 77-83/

Но когато страховете се вселяват, тогава **ЕКСТРЕМИСТИТЕ вземат връх** – религиозен, етнически, политически. Естествено, разумът се оказва пренебрегнат.

И тоново сме пред странен исторически паралел – в тези времена на ново Средновековие **религиозният дух** укрепва...

³⁰ М.М.: Чрез съвременните **масови медии** (телевизия, радио, всекидневници, жълти седмичници), които ежедневно ни заливат с „черна“ информация – и за масови трагедии, и за случайни драми, и за близки, и за далечни събития. Това от *една страна* е механизъм за формиране на депресиращ страх и примирено безсилие сред масата, но от *друга* – е проява на натрапчиво чувство за безсилие от страна на самите медии, на държавните институции и елитите, които стоят зад тях.

В католическия свят се забелязва пробуждане на **интегристките движения**; в протестантските среди – бум от **харизматични секти**; сред религиозните евреи – възход на „Любавич“ и на други **теократични равини**; в ислямската орбита – залез на умерените в полза на привържениците на чист и **агресивен ислям**...

Можем да отидем и по-далеч в листата на **ирационалността** – бум на астрологията, на гаданията и на всички псевдонауки, намерили за себе си най-добрия търговски фон – продават се поради натрапчивата мисъл и тревога за бъдещето.

Днес попътният вятър е на страната на **най-догматичните** групи. В книгата си „Обезумели по Господа“ Жил Кепел говори критично за всички такива. /с. 83-85/

В търсене отново на РЕД и стабилност

Привидно Франция изглежда жертва на края на **Студената война**.³¹ Рентиерка от Ялта³², тя бе извлякла от това **максимална изгода**. Прислонена под американския ядрен чадър, тя без да рискува можеше да се прави уж на велика сила и да се утвърждава уж като гигант...

След като водеше известно време тази политика с гордостта на независимо действащо лице, тя си даде сметка, че изграждането на **европейска общност** може да ѝ предложи нов изключителен пост за влияние, възползва се и се превърна в **учител на другите** в европейския клас. Френското общество се мобилизира в служба на тази политика на европейско лидерство...

Тази рента изчезна на 9 ноември 1989 с падането на Стената между двата свята.³³ Носталгията по миналото веднага се прояви в Париж, който се присъедини към

³¹ М.М.: **Война и съперничество чрез мирни средства** в условията на тогавашното „*мирно съвместно съществуване*“ между двете общественно-икономически системи и военно-политически блокове – на **капиталистическите-западните-индустриалните** страни (Първи свят) и на **социалистическите-източно европейските** страни (Втори свят). Това е в периода след края на Втората световна война – 1945 до 1989-1991 год.

³² М.М.: **Ялтенска конференция** (Кримска, 4-11 февруари 1945).

Конференция на ръководителите на правителствата на трите съюзни държави през Втората световна война (1939-1945): СССР (Сталин), САЩ (Рузвелт), Великобритания (Чърчил). Съгласуват военните планове за окончателния разгром на Хитлерова Германия. Договарят се за окупацията и съюзническия контрол над Германия. Набелязват основните принципи на следвоенното разделяне и организация на света. Вземат решение за създаване на ООН (учредителната конференция е на 25 април 1945 в Сан Франциско, САЩ). Споразумяват се по въпросите на Далечния Изток.

Франция е „рентиерка“, доколкото тя капитулира пред Германия още през 1940 и по същество не участва в победния етап от войната, но получава огромни репарации и привилегии, главната от които е разделянето на Германия – главен неин континентален съперник.

³³ М.М.: Става дума за **Берлинската стена** – като физически израз на „*Студената война*“.

Издигната е през 1961 между Източен и Западен Берлин, между двете зони на влияние – съответно на социалистическия и на капиталистическия блок страни. Стената бе символ на разделението на европейския и цивилизования свят на две зони, на два вида общество, на два вида икономики, два вида обществени отношения и начин на живот. Събарянето на Стената през 1989 бе символ на обединяването на Света.

След Втората световна война град Берлин е разделен на **четири зони** – под управление на СССР и САЩ, Великобритания и Франция. През 1946-1948 западните държави обединяват своите три окупационни зони в Германия и своите три сектора на Берлин – това става в нарушение на решенията на Потсдамската конференция (17 юли – 2 авг. 1945).

колективното чувство, че изчезва една комфортна ситуация. Оттук и липса на ентузиазъм да се одобри германския процес на обединяване...

С едно 2-3 годишно изоставане от действителността французите в голямото си мнозинство са убедени в това изгубване на правоспособност. Това чувство играе роля при сегашната им депресия, наред с икономическите и социалните неясноти. Колко книги, статии, думи от лидерите на общественото мнение по този въпрос – край на Ялта слага и **край на ГОЛИСТКАТА ИЛЮЗИЯ**³⁴, а следователно и на вярата, която **личното обаяние се беше наложило като вечно френско влияние!** Колко твърдения и речи във връзка със свиването на Франция! Колко оценки в англо-саксонския печат, прекалено щастлив, че подписва смъртния акт на френската специфичност!

... **Предимството** са пада на страните, които са **най-стабилни**, най-добре организирани, и разбира се, **най-добре предпазващи** се от предстоящи трусове.

От тази гл.т. и въпреки всички предразсъдъци се появява една френска грация. В много голяма степен тя се дължи на **нерушимостта на нашата национална държава** и на нейната **способност да преживява** ураганите по-добре от другите.³⁵ В света на напрежение и конфликти това е изключително предимство... Така толкова очерняната национална държава става **наш първи коз**. /с. 183-185/

... **Безподобен шанс** е да имаш **единна НАЦИОНАЛНА държава** от 58 млн. жители в Европа, когато тя като цяло се превръща в континент на безредието. В момент, когато повечето от другите държави са в отбранителна позиция, обзети от прилива на „сиви зони“!

Става дума за удивителен ПАРАЛЕЛ МЕЖДУ двете Средновековия.

Франция е имала такава изгода от обстановката и през първото Средновековие – тогава тя е била **най-изградена институционно**, най-населена, най-обширна като европейска територия. Тогава разпадане на другите ни направи по-солидни, така и сега...

Докато сега **Германия** се отдалечава с всеки изминат ден от единния модел – засилват се различията между западните провинции. Френското влияние вече не се измерва по отношение на едно голяма символична и нереална Германия, а в много по-голяма степен по отношение на всяка от германските провинции или на евентуалното **групиране на провинциите**, които по този начин биха възстановили старите германски княжества.

Тогава не е прието предложение от СССР за създаване на единна демократична и демилитаризирана германска държава. През 1949 Източен Берлин става столица на ГДР.

³⁴ М.М.: **Голистката илюзия**, тръгваща от ген. Де Гол (1890-1970) и стигаща до Франсоа Митеран (1916-1996).

Става дума за вяра, че **личното обаяние** на лидера на Франция става световно френско влияние – сякаш лидерът на Франция е не само национален, но и **харизматичен световен лидер**. Вярва се, че това е специфичен начин Франция да продължава да бъде важен европейски и световен фактор, да бъде сила в културата и политиката, в технологиите и лидерството в начина на живот.

³⁵ М.М.: Ако потърсим **аналогия с България** в условията на „социални урагани“ българите са изработили своята способност да оживяват, оцеляват и отново да изгрее тяхната жизненост и креативност – след като отмине ураганът. Но това става на индивидуално и микрообщностно равнище – семейството, родата, професионалната група. За съжаление то рядко става на нивото на държавата – като система от институции, като наличен административен и политически елит. В условията на урагани точно те се разпадат, парализират се, продават се на чужди господари – и така катализират идващите негативни ефекти, заплахи и рискове. В този смисъл е метафората, че българският войник не е губил битка, но българските политици са губили войните – повтарящо се през последните 120 год.

Обобщено, колкото повече се **раздробява Европа** – пленничка на доминиращия я пазар, както и на микро-общностите, които се еманципират – толкова по-силна се явява Франция, като **единна и централизирана**. На фона на градовете-държави, на търсещите суверенитет региони, на неясно очертаните империи, на една Русия, която вече е раздробена на хиляди парченца – както по време на първото Средновековие, Франция изглежда като едно от най-статичните места на континента... /с. 186/

А сепаратизмът? Той е увлечение за другите. Освен постоянно нарастващите трудности на Корсика, които са на път да я превърнат от континентален в отвъдморски департамент, държавата сега познава в действителност само една **форма на сепаратизъм** – това е завладяването на **Югоизточна Франция от нелегалното** микро-общество. Но това е един **иредентизъм**³⁶, който е по-добре да бъде преодолян, както правят другите държави на Общността, по-слабо структурирани и по-оспорвани.

Регионализмът? Разбира се, децентрализацията създаде местни велможи по отношение на нашите традиции, които преди възлагаха всичко на префектите, но сравнени с министър-председателите на германските провинции, с председателите на испанските Генерални Съвети, с президентите на италианските области, те са властови джуджета. Необходимо ли е тогава да продължава политиката на децентрализация, като че ли нищо не се е случило?... Най-големият район в Европа, това е Франция – защо да я разделяме на псевдо-провинции? Ние вече бяхме отказали федеративното увлечение, сега е безполезно е да кокетничим с него...

Гражданството? Френската асимилационна машина, независимо от неуспехите, остава най-ефикасната в Европа. Тя е по-добре въоръжена от другите за регулиране на идващите нови миграции. Ето защо е необходимо да **устоим на изкушението** да признаем съществуването на различни етнически общности в рамките на нацията.³⁷

³⁶ М.М.: **иредентизъм** (*ит. irredentismo*) – *полит.* Националистическо движение в Италия през 70-те год. на XIX век за **присъединяване** към Италия на **земите, които са населени с италианци**. Тогава те са се намирали под австрийска и френска власт.

Става дума за политическа доктрина, която се бори **против оставянето на територии**, населени от **една народност, под властта на друга** народност. Аналогичен е казусът с обединяване на всички българи в единна българска държавна територия – същностен казус за България още от Сан Стефанския проект след освобождаване от Османско господство.

³⁷ М.М.: **Българската държава не устоя на това изкушение!**

Под лозунга за хуманизъм и демократичност спрямо етническите общности у нас на тях им бе приписан **знак за национална обособеност** – като им бе официално приписан и признат статут на „*малцинства*“ и то „*национални*“. И двете думи са възлови и следва просветено да се употребяват.

Напр. „*малцинство*“ значи, че една масова общност е призната не просто за нещо културно и етнически **различно**, но и като нещо **отделно** и дори в известен смисъл **противопоставено** на останалата част от обществото, което е назовано „*мнозинство*“. Това е линия не на обединяване и търсене на общото и спояващото, а обратно – това е линия на отграничаване. То най-често е, от **една страна, стигматизиране** на малцинството, а **от обратната страна**, е придаването му на социални, икономически, морални и политически **общности/колективни привилегии**. А това по същество е подтикване на тази общност към сепаратизъм и **ескалиращи претенции** към държавата и икономиката, а и към „*мнозинството*“.

Горното се засилва чрез „*национално*“, доколкото това винаги е **отправка към конкретна друга държава** (най-често съседна), в която това тукашно „*малцинство*“ там е „*мнозинство*“. Историята показва, че така конструирани „*малцинства*“ стават **игралка за враждебната политика** на едната към другата или взаимно между двете държави.

Не е ли редно да се учим от историята!? Още повече, че и сега имаме пример за по-самосъхранителни държави – България без уговорки ратифицира *Рамковата конвенция за защита на националните малцинства* (1999), съставена в Страсбург (1 февруари 1995),

Проблемът се поставя по същия начин като при децентрализацията... Без да се стига до американския модел за интегриране, не беше излишно от него да се вземат няколко елемента на **общностна автономия**. Но днес това вече би било **чиста лудост**. Правото на месторождение, асимилационна школа, включващи социални структури, тласкащи към ускорена интеграция – това е чиста печалба за нацията и държавата!

Президентска РЕПУБЛИКАНСКА МОНАРХИЯ?

Тя във Франция също изглеждаше прекалено попечителна и вездесъща. В един стабилен свят тя задушаваше националния политически спор и системата не бе гъвкава.³⁸ Обратно, в една рискова обстановка, задълбочена от институционната неспособност на повечето лидери да бъдат свободни в своите движения, Франция се изплъзва от много от рисковете...

Не е възможно да се желае нарастваща роля на Франция в новото Средновековие и едновременно да се иска да й бъдат отнети средствата за това. Средството е държавен глава, за срок от 7 години, с реални атрибути на една **републиканска монархия**...

... Докато президентът на САЩ е задължен да умножава компромиси си с Конгреса, канцлерът на Германия е принуден да работи, помнейки винаги сложните въпроси на федерализма, **френският президент** е свободен да действа **по свое усмотрение** – с изключение само на случаите, когато той управлява съвместно с опозицията. Пред кризите той има едно основно предимство – да се изявява пръв и така да поема инициатива и да определя по този начин правилата на играта.

Този подход, който е **централизаторски по своя дух**, дава предимство на дееспособността на държавата.³⁹ ...

Положението на Франция по отношение на ИМИГРАЦИЯТА.

Тук има парадокс – щом като обществеността се чувства застрашена от миграционните процеси и рефлексии. Но в тази област всичко е въпрос на сравнения, тъй като **ускоряване на миграцията е част от новото Средновековие**.

Едно сравнение с **Германия**. Тя трябва да интегрира 17 млн. германци имигранти от вътрешността – жители на източните провинции (бившето ГДР). Едновременно още стотици хиляди „външни германци“ (от Русия), които след като веднъж са стъпили на земята на Федералната република, стават германски граждани по силата на **право на**

докато държави като **Франция и Турция дори не са подписали** договора за конвенцията, а много други като **Белгия и Холандия досега не са я ратифицирали**. И от това те не стават по-малко „европейски“, нито имат комплекс, че не са „демократични“.

³⁸ М.М.: Нещо, което става все по-видимо като целева тенденция в България след 17 Юни 2001. Това може наистина да се окаже **път на „фатално“ изтласкване на демокрацията** – оставаща предимно в сферата на демократична фразеология и само с някои остатъци от реално демократични процедури.

³⁹ М.М.: Да, но само при условие, че **личността на Монарха** е заредена с: (1) достатъчна доза **компетентност** за управление; (2) грижа и **отговорност** за и пред нацията; (3) упоритост за реализиране на **национални цели** и съответни държавни цели; (4) способност да **сплотява** противостоящите си обществени сили, общности, институции; (5) способност за бързи и точни **решения** в ключови ситуации, добре да ги обяснява и да **мобилизира** около тях. Само при това петорно условие.

При всички други варианти на лична непълноценност или на злоумишленост тази концентрация на властта в Монарха (било то Цар, или Генерален секретар, или Монарх-Премиер, или Президент) наред с ущърбяване на демокрацията е **рисков и вредоносен фактор** за обществото като цяло и развитието му. Точно затова демокрацията като политическо устройство е прилагана именно като **алтернатива на тоталитарно** еднолично управление.

произхода. Още и по-многобройни бежанци, които, след последните изменения, в още по-голяма степен се възползват от щедрото право за убежище в Европа. Тук не броим огромното множество на **нелегално дошлите** от Източна Европа.

Латинските страни **Италия и Испания.** Те са бивши страни на емигранти, които сега са изложени на една все по-силна имиграция – те са най-близка граница с Магреба и Африка. Проблемът е, че без опит и без традиции, без компетентна администрация, тези държави ще получават все по-големи конвулсии под натиска на имиграцията...

Новите демокрации от **Източна Европа.** Най-бедните от тях се превръщат в пристани за незаконни имигранти, идващи от още по-бедни страни. При това им се налага задължение да приемат бежанци, които днес бягат от войната на Балканите, а утре – от другаде.

Великобритания. Нейната територия, по силата на Британската общност, остава отворена за жителите на бившите колонии, а така се умножава броят на етническите гета...

Защитени от своите граници, далеч от бойното поле, французите дори и не знаят, че от началото на югославския конфликт (1999) милиони хора са били принудени да мигрират...

ИНТЕГРАЦИОННАТА МАШИНА на Франция продължава да функционира.

Макар и мюсюлманската имиграция трудно да се адаптира към нравите на републиката, в крайна сметка тя се интегрира, макар и в по-дълъг период от време. Гражданство, училище, културна традиция – **асимилационните средства** се умножават.

Пред миграционните сътресения французите биха могли да се приветстват с правото си на **гражданство по месторождение**. То им спестява такива главоболия, каквито може да преживее Германия с все по-многобройните си общности, обречени завинаги на статута на непълноценни граждани.

Колкото и да е странно, възможно е правото на **гражданство по месторождение** в много далечна перспектива да направи Франция по-еднородна, отколкото правото на **гражданство по произход** – Германия, независимо от исторически декларираните й цели. Имигрантите, или поне техните деца, ще станат французи. И сигурно е, че те ще бъдат по-големи французи, отколкото турците в Германия ще бъдат германци. Националната държава по френски образец остава изключително средство за интегриране и създаване на самоличност.⁴⁰ /с. 187-191/

... В интелектуално и идеологическо отношение ще е трудно да се свикне с новото състояние на Света. Може би Франция няма да осъзнае, че става привилегирована в задаващата се игра. Погледната откъм Париж, Франция навлиза изнемоощяла в XXI век. Погледната обаче от другаде, тя е оазис – на процъфтяване, сигурност, равновесие.⁴¹

⁴⁰ М.М.: Практиката от последните 10-15 години и особено днес ясно показва, че оптимизмът на Менк спрямо **способността интеграционно** Франция да се справя по-добре от Германия е била илюзия. И двата принципа на приемане на огромно множество мигранти – **по произход** (Германия) и **по колониално месторождение** (Франция) се оказаха бедствие. Особено към това ако се добави и огромна нелегална имиграция от така нар. „бежанци“ от 2014 насам, особено ако добавим и милионна имиграция от Украйна от 2022 насам.

⁴¹ М.М.: За жалост, в началото на 2024 Франция вече е **пример за обратното**. Тя успя да си изгуби предимството, механизмът ѝ за контролиране на имигрантите се оказа безпомощен, освен това на улицата е огромно съпротивително гражданско движение – срещу цялостната политика на Макрон и френската държава.

Именно на нас се пада ролята **да не разпиляваме тази придобивка**, а да я използваме за положителни цели. Да не я разпиляваме, това означава главно да **запазим нашата национална държава** – да забраним всякакво разпадане, да запазим нейната философия и ефективност. Във времето, когато светът беше под контрола на двете свръх-държави (САЩ и СССР – М.М.), и когато пазарът завладяваше целия Запад, закономерно се поставяше въпросът за по-голяма ефективност при по-малка роля на държавния сектор. Това беше само въпрос на производителност – ни повече, ни по-малко.⁴²

Днес **националната държава** отново се **превърна в голям залог**, така че не може да се остави нейният **гръбначен стълб** – държавата – да се разцепи... Държавата и институционното общество трябва отново да овладеят „*сивите зони*“, които ги разяждат... Щом като ние с основание **отхвърляме етническите общности като посредници** между държавната власт и хората в затруднено положение, държавата трябва да бъде на първа линия. В тази социална криза тя не може да прехвърли отговорност към другото – нито към местни общности и асоциации, нито към благотворителни организации...⁴³ /с. 195-196/

... За Франция новото Средновековие се явява по доста позитивен начин. **Възможностите**, които то предоставя, са почти толкова значими, колкото и **опасностите**.

За повечето от останалите държави равнотежът е по-неуравновесен, а опасностите – по-многобройни. Няма да има никакво извинение, ако не тръгнем по правилния път. Мащабите на сътресението са такива, че то ще предизвика **дълъг период на безпорядък**.

Не се излиза лесно от векове (XVIII-XX), прекарани в култ към прогреса и с чувство за възможен ред. Обратно, сега е огромно изкушението да смятаме, че сме **осъдени на регрес** и да преживяваме тревога – както нашите предшественици от първото Средновековие. Те тогава са били убедени, че **Слънцето ще падне върху главите им**. Оттам и безпокойството, изкушенията към фатализъм, колективното объркване.

Онези, които първи оценят мащабите на явлението, ще извлекат най-голяма полза от него... С основен фон от идея за безпорядък не е възможно да си представим и най-малък опит за наваксване. Следователно, **лозунгът** е да се изпреварва, изпреварва, **ИЗПРЕВАРВА**.

Разбира се, с присъщите рискове на изпреварването: „*Когато се стремим към нещо, ние често пъти грешим. Когато не се стремим обаче, ние грешим винаги*“, казваше с основание Ромен Ролан...

⁴² М.М.: „Производителност“ на държавните институции.

Става дума за задачата им да произвеждат обществен ред и сигурност, да произвеждат съчетаване между конфликтни интереси, да произвеждат предотвратяване на крайна поляризация – по-малко свръхбогатство, както и по-малко свръхбедност, да произвежда устойчивост на икономиката като цяло и стимули за икономическа и социална предприемчивост на населението, да произвежда стабилно демографско възпроизводство на населението, стимули за семейството, сигурност и инвестиции в децата, да произвежда ограничаване на престъпността, корупцията и лумпенизацията в обществото като цяло и др. под.

В този смисъл „по-малка роля на държавата“ не означава оттеглянето ѝ от специфичните ѝ функции в системата на обществото. А означава по-малко пряка намеса и **повече индиректни форми** на регулиране и защита. Не означава обезличаване и пасивност на държавата. А означава намаляване на бюрократичния апарат, който обаче да бъде по-компетентен, по-организиран и целенасочен, по-ресурсно обезпечен – за да „произвежда“ повече, навреме и по-качествен обществен продукт – ред, сигурност, национални цели.

⁴³ М.М.: Две изключително важни тези и принципи – при функционирането на ефективната държава, в условията на разрастването на „*сивите зони*“ в развитите общества.

Заставането на тази позиция – изпреварването – макар и на наш риск и отговорност, представлява единственият начин за **преминаване от битовия песимизъм** към единствената форма на песимизъм, която е ценна от морална гл.т. – към АКТИВЕН ПЕСИМИЗЪМ.

Казано с добрите стари категории на Макс Вебер, става дума да се опрем в еднаква степен и на **етика на УБЕЖДЕНИЕ**, и на **етика на ОТГОВОРНОСТ**. /с. 201-202/